

Vytautas GIEDRAITIS

Lietuvos muzikos ir teatro
akademija

Prancūzų klarneto mokykla: estetika, stilius, repertuaras

REIKŠMINIAI

ŽODŽIAI:

prancūzų
klarneto mokykla,
solo de concours.

ANOTACIJA. Prancūzų klarneto mokykla yra glaudžiai susijusi su muzikos mokymo institucijomis, kuriose formavosi svarbiausi šio instrumento pedagogikos principai ir interpretacinė kultūra. Tuo požiūriu išskirtinę vietą užima daugiau nei dviejų šimtų metų tradicijas puoselėjanti Paryžiaus konservatorija, pagrindinė šios srities muzikos mokymo institucija Prancūzijoje. Šioje konservatorijoje susiformavo savitos pedagogikos, grojimo technikos, instrumento konstrukcijos tobulinimo, garso estetikos ir repertuaro plėtros tradicijos, kurias galima laikyti prancūzų klarneto mokyklos etalonu ir tipišku pavyzdžiu. Dėl šios priežasties prancūzų klarneto mokyklai apibūdinti Paryžiaus konservatorijos klarneto klasė pasirinkta kaip iškiliausias ir tipiškas reiškinys, kartu aptariant jos genezę, raidos bruožus ir specifiką.

Paryžiaus konservatorijos klarneto klasė: mokyklos formavimasis ir žymiausi pedagogai

1795 m. Prancūzijos vyriausybės sprendimu dvi tuo metu veikusios muzikos mokyklos – *École Royale de Chant* ir *Garde Nationale Parisienne* – buvo sujungtos į *Conservatoire de Musique* (Pierre 1900). Įsteigus Paryžiaus konservatoriją (1795) klarnetą dėstė ne mažiau kaip 12 profesorių, visi kartu jie turėjo 104 studentus (Kroll 1968: 69). Daugiausia profesionalių klarnetininkų reikėjo kariniams pučiamųjų orkestrams, operos teatrams.

Prancūzų klarneto mokyklos pradininku laikomas Xavieras Lefèvre (1763–1829). Jis sukonstravo ir panaudojo papildomą vožtuvą *cis-gis²*, parašė metodinį darbą apie tai, kaip taisyklingai groti šešių vožtuvėlių klarnetu (*Méthode de clarinette*) (Lefèvre 1802, 1974), be to, sukūrė kūrinių: koncertų, etiudų, pjesių. X. Lefèvre vadovėlis vėliau buvo išverstas į daugelį kalbų ir naudojamas muzikos mokyklose kaip viena pagrindinių priemonių rengiant klarnetininkus. Po 29 metus trukusios X. Lefèvre kadencijos pagrindiniu klarneto profesoriumi buvo paskirtas jo jaunesnysis brolis Louisas Lefèvre (1773–1833), tuo metu grojęs solo klarnetu Paryžiaus Operoje. L. Lefèvre mirus, klarnetininkų klasę perėmė vienas ryškiausių to meto profesorių – Frédéricas Berras (1794–1838), kuris gimė Manheime, Vokietijoje, tačiau padarė didelę įtaką prancūzų klarneto mokyklos

formavimui, klarneto konstrukcijai ir repertuarui. F. Berras parašė studiją, skirtą patobulintam 14 vožtuvėlių klarnetui (*Traité complet de la clarinette à 14 clefs*, 1836). Daugiausia kompozicijų jis sukūrė klarnetui (2 koncertai, 11 solo kūriniių, 28 fantazijos įvairiomis temomis), taip pat rašė kariuomenės orkestrams ir kamerinės sudėties ansambliams.

1838 m. mirus F. Berrui, klarneto profesoriumi tapo vienas ryškiausių prancūzų klarneto mokyklos klarnetininkų – Hyacinthe’as Eléonore’as Klosé (1808–1880). Jis dar labiau negu pirmtakai išpopuliarino klarnetą kaip naujos konstrukcijos instrumentą, gerokai paslankesniį grojant visas tonacijas. Jo sukurta ir pasiūlyta vožtuvėlių sistema, pritaikyti „judantys žiedai“ (*clarinette à anneaux mobiles*) reikšmingai praplėtė prancūziško klarneto galimybes. Ši sistema buvo perimta iš Theobaldo Böhmo (1794–1881) sistemos fleitai. H. Klosé, bendradarbiaudamas su Paryžiaus instrumentų meistrui Louisu-Auguste’u Buffet (1816–1884), 1839 m. viešai pademonstravo naują instrumentą, kurio pranašumas buvo labai ryškus: lygiai skambėjo visi registrai, buvo galima atlikti visokius trilius, išgauti *legato* ir t. t. Būtent H. Klosé suteikė pagrindinę kryptį naujai prancūzų mokyklai, kuri dėl savo pranašumo plito kitose šalyse. Jo instrumento vožtuvėlių sistemos reforma ir parengta metodika tapo pagrindu daugeliui klarneto mokyklų: italų, anglų, ispanų ir net amerikiečių. Pedagoginiams tikslams sukurti jo etiudai, koncertai, solo rinkiniai ir 1843 m. išleistas vadovėlis *Méthode pour servir à l’enseignement de la clarinette: à anneaux mobiles* iki šiol tebėra pagrindinė mokymo priemonė tiek Prancūzijos, tiek daugelio kitų šalių muzikos mokyklose. Vadovėlyje ne tik sistemingai išdėstyti kūriniai, bet ir pateiktas meninis visų technologinių uždavinių sprendimas (Klosé 1843). Per ilgą, 30 metų, profesoriaus kadenciją H. Klosé išleido daug talentingų absolventų, tarp kurių žymiausi Paryžiaus konservatorijos dėstytojai ir *premier prix* (pirmoji premija – aukščiausias Paryžiaus konservatorijos įvertinimas baigiant studijas) laimėtojai: Adolphe’as Leroy, Cyrille’as Rose, Charles’is Turbanas. Po H. Klosé kadencijos kiti klarnetininkai profesoriai baigiamiesiems egzaminams skirtų *solo de concours* (konkursinis solo) patys neberašė¹, dažniausiai būdavo parenkami kitų autorių kūriniai klarnetui (C. M. von Weberio, F. Berro, H. Klosé, L. Spohro ir kt.).

X. Lefèvre, F. Berro ir H. Klosé profesoriavimo metu buvo suformuoti prancūzų klarneto mokyklos pagrindai ir metodai, šie klarnetininkai atsiskleidė ne tik kaip puikūs klarneto pedagogai, instrumento tobulintojai, bet ir talentingi kompozitoriai. Nuo 1824 iki 1895 metų visi kartu (X. Lefèvre, F. Berras ir H. Klosé) sukūrė 42 *morceaux de concours* (konkursinis kūrinys), kurių vienas pagrindinių tikslų – techninio lygio atskleidimas, nepriekaištingos technikos, artikuliacijos pademonstravimas. Nors tradicija patiems

1 Žr. Priedą Nr. 1. Paryžiaus konservatorijos klarneto profesorių sukurtų ar aranžuotų *solo de concours* kūrinių sąrašas chronologine tvarka (1824–1896).

klarnetininkams kurti *solo de concours* nutrūko atsistatydinus H. Klosé, tačiau kaip egzaminų kūriniai jie ne kartą buvo atrinkti 1869–1895 metais². Iliustruojant tipinius XIX a. antrosios pusės techninius, virtuozinius uždavinius klarnetininkams, jų aukštas sudėtingumo lygmuo atsispindi H. Klosé kūrinuose. H. Klosé savo kūryboje išnaudoja visas klarneto konstrukcijos galimybes: greiti pasažai, įvairi artikuliacija, virtuozinės kadencijos – tai pirmųjų instrumentininkų virtuozų stiliaus receptija klarneto repertuare.

Prie prancūzų klarneto mokyklos plėtros prisidėjo Adolphe'as Leroy (1827–1880). Paryžiaus konservatorijoje palyginti trumpai (1868–1876) dėstęs šis klarnetininkas išugdė talentingų studentų, tarp jų buvo ir Henris Selmeris (1858–1941), pučiamųjų instrumentų manufaktūros ir „Selmer“ korporacijos įkūrėjas. A. Leroy bendradarbiavo ir su „Buffet-Crampon“ instrumentų gamykla. Būtent A. Leroy'ui C. Saint-Saënsas dedikavo savo pirmąjį kūrinių pučiamiesiems – „Tarantelle“ op. 6 klarnetui, fleitai ir orkestrui (1851). 1876 m. A. Leroy profesoriaus pareigas perleido Cyrille'ui Rose (1830–1902), kitam H. Klosé mokiniui, kuris, kaip ir mokytojas, sukūrė ilgametę klarnetininkų ugdymo tradiciją (Gee 1981: 13).

Trumpai paminėjus pirmuosius Paryžiaus konservatorijos klarneto profesorius ir atsiliepimus apie jų pedagogikos gaires, darytina išvada, kad būtent C. Rose dėstymo kadencija (1876–1900), per kurią jis išugdė naujos kartos klarnetininkus, kitaip suvokiančius garso estetiką, buvo svarbus posūkis prancūzų klarneto mokyklos tradicijoje. Klarnetininkas Danielis Bonade (1896–1976), prancūzų klarneto tradicijas išpopuliarinęs Jungtinėse Amerikos Valstijose, savo straipsnyje įvardija šį posūkį kaip klarnetininkų rengimą nebe kariniams pučiamųjų orkestrams, o frazavimo mokymą, kurio reikia grojant simfoniniame orkestre, operoje ir atliekant solo repertuarą: „Paryžiaus konservatorijoje iki C. Rose kadencijos klarnetininkai daugiausia buvo rengiami pučiamiesiems orkestrams. C. Rose, kuris buvo Paryžiaus Operos solo klarnetininkas, pasižymėjo nuostabių garsu ir artistišku frazavimo pojūčiu, tad šiuos uždavinius pirmasis pradėjo kelti savo studentams“ (Bonade 1950: 1). Reikėtų išskirti dar vieną aspektą, kodėl grojimo klarnetu estetika priartėjo prie instrumento, artimo vokalui, vokiškos operos tradicijos – skambaus, melodingo garso. C. Rose profesoriavimo metu egzaminams net 13 kartų buvo atrinkti C. M. von Weberio kūriniai (*Concertino* op. 26, Koncertai klarnetui ir orkestrui Nr. 1 f-moll ir Nr. 2 Es-dur), 2 kartus – Louis'o Spohro (1784–1859) Koncerto klarnetui ir orkestrui Nr. 2, op. 57, Es-dur fragmentai (1884 ir 1889 m.)³. Į egzaminų programas įtrauktas vokiečių kompozitorių romantinis klarneto repertuaras sustiprino klarneto skambesio ekspresyvumą, vokalinių žanrų stilistikos receptiją.

2 Žr. Priedą Nr. 1.

3 Žr. Priedą Nr. 1.

Klarneto pedagogikos srityje pasižymėjo Charles'is Turbanas (1845–1905) – dar vienas žymus prancūzų klarnetininkas, H. Klosé pedagoginių tradicijų tęsėjas, grojęs pirmu klarnetu *Theatre du Gymnase, Theatre Italien* ir Paryžiaus Operos teatre. Ch. Turbano žymiausias mokinys buvo Gastonas Hamelinas, vėliau taip pat dėstęs Paryžiaus konservatorijoje.

Prospère'as Mimart'as (1859–1929), 1878 m. laimėjęs *premier prix*, grojo kaip solo klarnetininkas *Pasdeloup* ir *Lamoureux* orkestruose, taip pat *Opera Comique*, nuo 1905 iki 1918 m. buvo Paryžiaus konservatorijos klarneto profesorius. Sekant tradicija dedikuoti egzaminams užsakytą kūrinį tuo metu dėstančiam klarnetininkui, P. Mimart'ui buvo dedikuotas Claude'o Debussy (1862–1918) „Première rhapsodie“ – vienas žymiausių *solo de concours* klarneto repertuaro kūrinių. P. Mimart'as 1911 m. šį kūrinį atliko viešai.

XX a. pradžioje ima vyrėti savita prancūziška estetika. Žvelgiant iš laiko perspektyvos, minėtini keli muzikos stilistikos etapai, suformavę grojimo klarnetu tradiciją ir prancūzišką grojimo kanoną. XIX a. akcentuojamas universalus virtuoziskumas, klarneto dizaino ir konstrukcijos progresas, dar apibūdinamas kaip virtuozų kultūros ir klarneto tobulinimo etapas. Impresionizmas muzikoje pasireiškia savitomis garso tembro, stiliaus, ekspresijos, garso spalvų paieškomis, siekiu atrasti savitą prancūzišką klarneto skambesį, grojimo kanoną. Šiame kontekste impresionizmas ir C. Debussy kūryba projektuoja naują, savitą prancūzišką estetiką.

Henris Lefèbvre (1869–1923) – kitas C. Rose mokinys, užėmęs garbingiausią pedagogo poziciją Prancūzijoje. Būdamas 18-metis jis pelnė *premier prix* laureato vardą. Anot D. Bonade, C. Rose laikė H. Lefèbvre talentingiausiu savo mokiniu, jam perdavė savo instrumentus, taip pat pedagoginę tradiciją tęsti frazavimo ir gražaus, apvalaus klarneto garso kultūrą, kurią itin puoselėjo (Bonade 1950: 26). Šias grojimo klarnetu tradicijas tęsė H. Lefèbvre studentai, iš kurių net 35 buvo įvertinti aukščiausiu – *premier prix* – Paryžiaus konservatorijos įvertinimu; tarp jų žymiausi – Georges'as Bineau (1904), Ferdinandas Capelle (1905), Danielis Bonade (1913), Pierre'as Lefèbvre (1916). Sekdamas C. Rose tradicijomis, H. Lefèbvre pedagoginiame darbe daugiausia dėmesio skyrė garso estetikai, frazavimo niuansams, technikos ugdymą palikdamas antroje vietoje.

Vienas žymiausių XX a. klarnetininkų Louisas Cahuzac (1880–1960), C. Rose mokinys, po ilgametės karjeros Paryžiaus Operoje, *Théâtre Colonne, Concerts Symphoniques Fouché* savo laiką skyrė tik grojimui solo ir dirigavimui. Jo klarneto tembras buvo pilnas ir sodrus, garsas spalvingas, apvalus. Mokytiis pas L. Cahuzac studentai vykdavo iš viso pasaulio (Gee 1981: 21).

Prancūzų klarneto mokyklos plėtrai svarbi figūra buvo Auguste'as Périer (1883–1947), klarnetininkas virtuozas, solo klarnetininkas *Opéra Comique*, nuo 1919 iki 1947 m. –

pagrindinis klarneto profesorius Paryžiaus konservatorijoje. O. Krollio teigimu, atėjęs A. Périer kartai, išaugo reikalavimai klarnetininkų technikai, todėl jai ugdyti ir tobulinti tuo metu parašyta daug metodinės literatūros⁴ klarnetui (Kroll 1968: 104). Visus A. Périer vadovėlius, pratimus ir etiudus išleido leidykla „Leduc“⁵. Siekiant išugdyti tinkamus klarnetininkų įgūdžius, etiudai buvo rašomi ne tik konservatorijos studentams, bet ir jaunesniems mokiniams. Toliau etiudai pateikiami pagal sudėtingumo lygmenį:

- 1936 m. „Le débutant clarinettiste“ (1–2);
- 1935 m. „20 études faciles et progressives“ (3–4);
- 1932 m. „331 exercices journaliers de mécanisme“ (4–7);
- 1933 m. „Études de genre et d’interprétation“ (5);
- 1933 m. „Études-Caprices en forme de duos (d’après Wieniawski)“ (5–6);
- 1931–1932 m. „Recueil de sonates pour l’étude du style classique“ (3 tomai) (6–7);
- 1930 m. „30 études“ (6–7);
- 1932 m. „20 études de virtuosité“ (7–8);
- 1930 m. „22 études modernes“ (7–9)⁶.

A. Périer metodiniuose kūrinuose klarnetui daug dėmesio skiriama greitajai pirštų technikai ir pažangiam jos lavinimui. Vidutinio sudėtingumo etiudai skirti smulkiajai technikai ir koordinacijai lavinti. Tobulėjantis klarnetininkų techninis pasirengimas progresavo įvairiais parametrais: greičio, natų lygumo, dinamikos, frazavimo. Klarnetininko sukurtuose etiuduose pateikti sekvencijų pasažai, sužymėtos dinamikos nuorodos, frazavimo kryptys, surašyta pirštų kontrolei ir stabilumui skirta artikuliacija iškelia konkrečius uždavinius, o juos tikslingai sprendžiant atlikėjai išlavina būtinus techninius įgūdžius.

Paryžiaus konservatorijos klarnetininko profesoriaus pareigas 1948 m. perėmė Ullyse’as Delécluse’as (1907–1995). Kaip ir jo pirmtakas A. Périer, jis daug dėmesio skyrė klarneto technikos ugdymui ir virtuoziųjų įgūdžių tobulinimui. Tarp U. Delécluse’o studentų – žymiausi šiuolaikiniai klarneto virtuozių pedagogai ir atlikėjai: Michelis Arrignonas (g. 1948), Serge’as Dangainas (g. 1947), Michelis Portalas (g. 1935), Pascalis Moragues (g. 1963) ir kt. U. Delécluse’o profesoriavimo laikotarpiu (1948–1978) *solo de concours* techninės užduotys darėsi vis sudėtingesnės, dėl šios priežasties klarnetininkai profesoriai rašė vadovėlius ir studijas, kūrė etiudus, atitinkančius aukštesnius techninius reikalavimus. „Leduc“ leidykla išleido šiuos U. Delécluse’o kūrinius klarnetui:

4 Tai vadinamieji *metodai* – mokymo tikslais klarnetininkų parašyti vadovėliai, kuriuose pristatomas patobulintas klarneto modelis su grojimo instrukcijomis, pratimais, etiudais ir pirštuočių pavyzdžiais.
 5 *Musique pour Clarinette*. „Alphonse Leduc“ leidyklos teminis katalogas. Paris: Leduc, 1996.
 6 Leidyklų nurodyta sudėtingumo lygmenų klasifikacija nuo 1 iki 9 (1, 2, 3 – lengvas; 4, 5, 6 – vidutiniškai sudėtingas; 7, 8, 9 – sudėtingas, labai sudėtingas).

- 1951 m. „14 grandes études“ (8)⁷;
 1953 m. „Vingt études faciles, d’après A. Samie“ (3–4);
 1953 m. „J. S. Bach: 15 etiudų“ (pritaikyta klarnetui) (8);
 1953 m. „N. Paganini: 17 kapričių“ (pritaikyta klarnetui) (8);
 1965 m. „J. S. Bach: 6 siuitos violončelei, BWV 1007–12“ (pritaikyta klarnetui) (8).

U. Delécluse’o bandymai pritaikyti N. Paganini kapričius ir J. S. Bacho siuitas klarnetui buvo įvertinti kaip itin pavykę, tad šios kūrinių smuikui ir violončelei adaptacijos klarnetui užpildė metodinio, techninio repertuaro spragą. Kiekviename etuide keliami keleriopi uždaviniai: pirštų technikos, artikuliacijos, kvėpavimo ir baroko stilistikos pojūčio lavinimas. Klarnetui adaptuoti N. Paganini kapričiai, be klarnetininkų technikos lavinimo, virtuozinės smuiko technikos recepcijos, buvo atliekami ir kaip solo koncertinio repertuaro dalis.

Aptariant paskutiniuosius XX a. dešimtmečiais Paryžiaus konservatorijoje dėsciusius žymius klarneto pedagogus, išskirtinos dar kelios ryškios asmenybės: Guy Deplus (g. 1924), kuris pakeitė 30 metų dėsciusį U. Delécluse’ą, ir Michelis Arrignonas (g. 1948), Paryžiaus konservatorijoje dėstęs 1989–2010 metais. Šiuo metu *Conservatoire National de Music et de Danse de Paris* klarneto klasėje dirba profesoriai Pascalis Moragues (g. 1963) ir Phillipas Berrod (g. 1965).

U. Delécluse’o mokiniai P. Moragues ir Algirdas Budrys, analizuodami Paryžiaus konservatorijos studentų techninį pasirengimą ir repertuarą, kurį jie privalėjo parengti, panašiai vertino ir aprašė pamokų metu technikos lavinimui skirtą dėmesį. P. Moragues pirmus studijų konservatorijoje metus mokėsi pas U. Delécluse’ą, todėl galėjo palyginti jo ir vėlesnio savo pedagogo Guy’aus Depluso mokymo metodus: „Kiekvieną pamoką, kurių per savaitę būdavo dvi, reikėdavo parengti 5–6 naujus etiudus ir kiekvieną iš jų groti nesustojant; gamas Delécluse’as taip pat atidžiai išklausedavo. Guy Deplusas per pamokas gerokai daugiau dėmesio skirdavo meninei literatūrai ir atlikėjo koncertinių įgūdžių tobulinimui“ (Willett 1988: 48).

U. Delécluse’o profesoriavimo kadencijos metu Paryžiaus konservatorijoje 1970–1971 m. stažavosi ir lietuvių klarnetininkas Algirdas Budrys. Po stažuotės publikuotame straipsnyje „Prancūzų klarneto mokyklos vystymosi kelias“ (1974) jis aprašė ir išanalizavo prancūzų klarneto mokyklos istorinę raidą, jos pokyčius, įtaką šiandieninei klarneto mokyklai. Remdamasis Prancūzijos bibliotekose surinkta medžiaga ir lankytais kursais, jis apžvelgė ne tik pagrindinę pedagoginę literatūrą, muzikinio mokymo sistemą, bet ir dėstymo metodus, su kuriais susidūrė stažuodamasis. A. Budrys rašė, kad „tuo metu

7 *Musique pour Clarinette* 1996.

pedagogo Ulyse'o Décluse'o (1907–1995) klasėje studentai keletą mėnesių grojo tik etiudus ir gamas“ (Budrys 1974: 196), ir tai patvirtina išskirtinį prancūzų klarneto mokyklos dėmesį virtuozistikumui ir technikai.

Jauniausios kartos prancūzų klarnetininkas Patrickas Messina (g. 1972), be neprikaištingai įvaldytos technikos (kvėpavimo, gamų, etiudų, *staccato*), pabrėžia savito garso koncepcijos svarbą – jaunosios kartos klarnetininkai turi ieškoti tik jiems būdingo garso ir frazavimo stiliaus (Magistrelli 2015: 47).

Paminėjus žymiausius Paryžiaus konservatorijos klarneto pedagogus ir jų techninius bei estetinius grojimo ypatumus, verta paanalizuoti konkursui-egzaminui užsakytų kūrinių stilių, *morceaux de concours* raidą nuo XIX a. pabaigos iki XX a. pabaigos, pasigilinti, kokie stiliai ir estetiškos nuostatos darė įtaką prancūziškam klarneto repertuarui.

Solo de concours stiliaus kaita 1897–1984 m.

1897 m. buvo itin svarbaus prancūzų klarneto repertuaro etapo pradžia: beveik kasmet, išskyrus kelias išimtis, Paryžiaus konservatorijos kompozitoriai buvo prašomi sukurti egzaminui-konkursui *morceaux de concours*. Pažymėtina, kad labiausiai pavykę kūriniai tapo klarneto koncertinio repertuaro dalimi. Parašyti kūrinių buvo prašomi labai įvairaus statuso ir stilistinės pakraipos kompozitoriai – nuo muzikiniame gyvenime įsitvirtinusių autorių iki klarnetininkų virtuozų, komponavusių muziką labiau dėl metodikos. Aptariant šį gausų repertuarą, galima išskirti kelias stilistines tendencijas, kurios kartu su konkursui pasirinktų kompozitorių vardais savitai atskleidžia prancūzų klarneto mokyklos estetinius ir technologinius pokyčius. 1824–1868 m. sukurti klarnetininkų-kompozitorių kūriniai buvo ankstyvojo romantizmo stiliaus, labiau metodinio pobūdžio opusai, daugiausia skirti pademonstruoti klarneto galimybes. X. Lefèvre, H. Klosé, F. Berro stilius buvo išskirtinai virtuoziškas, dažnai kūriniai būdavo atliekami ir su pučiamųjų instrumentų orkestru. Populiariausi žanrai: *air varié* (melodija su variacijomis), solo, sonatos, koncertai.

1869–1896 m. išryškėjo neprancūzų kompozitorių įtaka klarnetininkams, nes C. Rose kadencijos metu daugiausia buvo pasirenkami vokiečių kompozitorių romantikų kūriniai klarnetui. Šis laikotarpis ypač svarbus garso estetikos, prancūziško garso etalono formavimuisi. Vokiečių kompozitorių romantikų kūriniai klarnetui pasižymėjo virtuozine technika, juos atliekant reikėjo brandžios interpretacijos: pažymėtini C. M. von Weberio, L. Spohro kūriniai, populiariūs žanrai – *concertino*, koncertas. Nuo 1897 iki 1918 metų *solo de concours* kūriniuose, pasirinktuose egzaminams, vyravo su operos žanro įtaka susijusi estetiškos kryptis. Kūriniuose klarnetui operos stilistika reflektuota

daugiausia operas rašiusių kompozitorių kūryboje; minėtini C. M. von Weberio, Reynaldo Hahn'o, André Messagerio, Jules'o Mouguet, Henrio Rabaud, Claude'o Debussy lyriniai, melodingi žėrinčios technikos kūriniai, tradiciškai nevengiama parodyti artikuliacijos, greitų pasąžų, įvairių techninių užduočių atlikėjams. Kompozitoriai impresionistai daug dėmesio skyrė skambesio spalvai, spalvinių pustonų niuansams, dinamikos ribų išplėtimui, ypač subtilios dinamikos (*p-pp*) išraiškai, naudojamas sudėtinis metras, vengiama aiškios ritminės pulsacijos, sukuriamas vis naujas mirguliuojantis muzikinis piešinys. O. Krollio teigimu, „C. Debussy „Première rhapsodie“ (Pirmoji rapsodija) darė didelę įtaką garso kokybės augimui ir valdymui“ (Kroll 1968: 84).

1919–1947 m. labiausiai atspindi modernų prancūzų kompozitorių braižą. Šis laikotarpis buvo produktyvus Paryžiuje kūrusiems jauniems kompozitoriams, iš kurių labiausiai savo stilistika išsiskyrė asociacija „Triton“ ir grupė „Les Six“ (Šešetas). Po 1945 m. klarnetininkų koncertiniame repertuare atsiradę kūriniai įtvirtino modernią prancūzų klarneto grojimo koncepciją – 1948–1984 m. buvo virtuozišku, techniškai labai sudėtingų kūrinių klarnetui laikotarpis. Nors Olivier'io Messiaeno (1908–1992) kūrinių nėra tarp užsakytųjų klarnetininkų konkursui-egzaminui, tačiau fleitininkams skirtas kūrinys „Le Merle Noir“ buvo užsakytas 1952 metais. O. Messiaeno kūrybos filosofija darė įtaką ir XX a. antroje pusėje kūrusiems prancūzų kompozitoriams, kurių daugelis buvo jo studentai Paryžiaus konservatorijoje.

Ne visi specialiai konkursui 1897–1984 m. parašyti kūriniai rado savo vietą klarnetininkų repertuare, tačiau žymiausius iš *morceaux de concours* verta suklasifikuoti ir panagrinti išsamiau. Vienas iš konkursinių kūrinių vertinimo kriterijų – populiarumas, t. y. kiek kartų jie buvo pasirinkti atrenkant klarnetininkus kandidatus į *premier prix* konkursą. Daugiau nei po vieną kartą egzaminui-konkursui buvo pasirinkti aštuonių kompozitorių kūriniai:

- ◆ Henri Rabaud (1873–1949), *Solo de concours* (konkursui atrinktas 1901, 1908, 1915, 1925 ir 1937 m.);
- ◆ André Messager (1833–1929), *Solo de concours* (konkursui atrinktas 1899, 1907, 1918 ir 1929 m.);
- ◆ Reynaldo Hahn (1874–1947), „Sarabande et theme varié“ (konkursui atrinktas 1903 ir 1920 m.);
- ◆ Charles Lefèvre (1843–1917), „Fantaisie-caprice“ (konkursui atrinktas 1905, 1915 ir 1916 m.);
- ◆ Philippe Gaubert (1879–1941), „Fantaisie“ (konkursui atrinktas 1911 ir 1942 m.);
- ◆ Henri Büsser (1872–1973), „Pastorale“ (konkursui atrinktas 1912 ir 1919 m.);

- ◆ Max d'Ollone (1875–1959), „Fantasie Orientale“ (konkursui atrinktas 1913, 1926 ir 1941 m.);
- ◆ Jeanine Rueff (1922–1999), *Concertino* (konkursui atrinktas 1950 ir 1959 m.).

Šie *morceaux de concours* klarneto repertuare atstovauja virtuozinių kūrinių kategorijai. Dauguma kompozitorių, kuriems buvo užsakyta sukurti konkursinius kūrinius, buvo Paryžiaus konservatorijos absolventai, be to, didelę jų dalis – *Prix de Rome* laureatai. Apibendrinant prancūzų kompozitorių kūrinių klarnetui būdingus estetikos ir stiliaus pokyčius, išskirtinos trys kryptys (chronologine tvarka):

- ◆ Eksperimentavimo su klarneto konstrukcija, instrumento inovacijų laikotarpis. 1824–1876 m. klarnetininkai-kompozitoriai daugiausia komponavo egzaminams skirtas, techninius uždavinius padedančias įgyvendinti pjeses, vyravo nesudėtingų formų kūriniai.
- ◆ Savitos garso estetikos formavimosi laikotarpis. 1877–1918 m. operos įtaka lėmė kūrinių melodingumą, skambumą, pažymėtinas prancūzų vokaline estetika ir impresionizmo priemonėmis paremto klarneto garso puoselėjimas ir eksponavimas.
- ◆ XX a. tarpukario ir pokario estetinė kultūra: modernaus mąstymo ir technologinių inovacijų sąveika (1918–1984). Ypač po 1945 m. modernios muzikos komponavimo tradicija darė įtaką prancūzų klarnetininkų techniniam instrumento valdymui, kartu pastebima klarnetininkų techninio lygio progreso refleksija konkursiniuose kūriniuose.

Apibendrinant duomenis apie įtakingiausius autorius ir populiarius žanrus, chronologiškai išskirti šie *solo de concours* laikotarpiai:

- ◆ 1824–1868 m. – daugiausia metodiniai kūriniai, klarnetininkai-kompozitoriai: X. Lefèvre, H. Klosé, F. Berras; vyravo virtuozinio stiliaus kompozicijos, žanrai: *air varié*, solo, sonatos, koncertai.
- ◆ 1869–1896 m. – daugiausia vokiečių kompozitorių kūriniai klarnetui, pasižymintys virtuozine technika, būtina brandžia atlikėjo interpretacija; kompozitoriai: C. M. von Weberis, L. Spohras; žanrai: *concertino*, koncertas.
- ◆ 1897–1918 m. – prancūzų operos, impresionizmo įtaka: A. Messageris, H. Rabaud, C. Debussy, C. M. Widoras.
- ◆ 1918–1947 m. – moderni kompozitorių stilistika: H. Martelli, M. Dautremer, J. Mazellier.
- ◆ 1948–1984 m. – techniškai sudėtingiausi kūriniai, įvairūs žanrai; ryškiausi kompozitoriai: H. Tomasi, E. Bozza, J. Françaix.

Išanalizavus Paryžiaus konservatorijos klarneto dėstytojų grojimo tendencijas, garso įvaidžio tipus, technikos svarbą ir įtakas klarnetininkų kartoms, visais laikotarpiais įžvelgiama koreliacija tarp dėstytojo kadencijos ir konkursui parašyto kūrinio stilistikos. Kadangi kūriniai buvo rašomi bendradarbiaujant kompozitoriams ir tuo metu dėsčiuosiems klarnetininkams, pastariesiems jie ir dedikuoti. Atsižvelgiant į kompozitoriaus kūrybinį stilių, išskirtini keli ryškaus kompozitorių ir atlikėjų bendradarbiavimo laikotarpiai. Klarnetininkai atlikėjai palaikė ryšius su instrumentų manufaktūromis, dažnai ir patys plėtė instrumento galimybes, diegė naujoves, taikė tobulesniam grojimui skirtus metodus, kuriuos naudodami studentai išplėtė instrumento solinį repertuarą. Garso kultūros propaguotojas C. Rose parinkdavo egzaminams vokiečių kompozitorių kūrinius. Virtuozinės krypties, stipraus techninio parengimo šalininkas U. Delécluse'as dėmesį sutelkdavo į etiudų ir gamų grojimą. Dauguma konkursinių kūrinių yra sudėtingi (ir techniniu požiūriu), ryškiausi jų pavyzdžiai – H. Tomasi (1901–1971) Koncertas klarnetui ir orkestrui (1953), E. Bozza (1905–1991) „Bucolique“ klarnetui ir fortepijonui (1949), J. Françaix (1912–1997) „Tema con Variazioni“ klarnetui ir fortepijonui (1974), J. Rueffo (1922–1999) *Concertino* klarnetui ir fortepijonui (1950), I. Gotkovsky (g. 1933) Koncertas klarnetui ir orkestrui (1968). Išvardyti klarneto repertuaro kūriniai yra vieni sudėtingiausių, tačiau dažnai atliekami klarnetininkų profesionalų ir koncertuojančių solistų rečitalių programose.

*Įteikta 2016 09 20
Priimta 2016 11 14*

LITERATŪRA

- Bonade, D. Henri Lefèbvre. *The Clarinet*, 1950, (1), Nr. 4, p. 26–27.
- Budrys, A. Prancūzų klarneto mokyklos vystymosi kelias. *Menotyra*, V, 1974, p. 189–200.
- Cuper, P.; Paul, J. M. The Paris Conservatoire: *Solos de Concours* and Prize Winners from Origins to Present Day. *The Clarinet*, 1988, (15), Nr. 3, p. 40–48.
- Gee, R. H. *Clarinet Solo de Concours, 1897–1980*. An annotated bibliography. Bloomington: Indiana University Press, 1981.
- Klosé, H. E. *Méthode pour servir à l'enseignement de la clarinette à anneaux mobiles*. Paris: Meissonnier, 1843.
- Kroll, O. *The Clarinet*. New York: Taplinger, 1968.
- Lefèvre, X. *Méthode de clarinette*. Paris: 1802; Genève: Minkoff Reprints, 1974.
- Magistrelli, L. Interview with Patrick Messina. *The Clarinet*, 2015, (42), Nr. 4, p. 46–47.
- Musique pour Clarinette*. „Alphonse Leduc“ leidyklos teminis katalogas. Paris: Leduc, 1996.
- Peircy, J. The Bonade Legacy. *The Clarinet*, 1976, (4), Nr. 1, p. 8–9.
- Pierre, C. *Le Conservatoire National de Musique et de déclamation: Documents Historiques et Administratifs Recueillis ou Constitués*. Paris: Imprimerie nationale, 1900.
- Weber, D. Clarinetists of Paris. *The Clarinet*, 1954, Nr. 16, p. 5–6.
- Willett, Ch. An interview with Pascal Moragues. *The Clarinet*, 1988, (16), Nr. 1, p. 48–51.

PRIEDAS NR. 1. Paryžiaus konservatorijos klarneto profesorių sukurtų ar aranžuotų *solo de concours* kūrinių sąrašas chronologine tvarka (1824–1896)

Metai	Kūrinys	Kompozitorius
Xavier Lefèvre¹		
1824	Koncertas klarnetui F-dur	Xavier Lefèvre (1763–1829)
Frédéric Berr		
1836	„Air varié“ Nr. 11	Frédéric Berr (1794–1838)
Hyacinthe Klosé		
1837	Solo klarnetui Nr. 3, op. 13, G-dur	Hyacinthe Klosé (1808–1880)
1838	Solo klarnetui Nr. 3, op. 13, G-dur	Hyacinthe Klosé
1839	Solo Nr. 1, op. 9, G-dur	Hyacinthe Klosé
1840	<i>Concerto</i>	Hyacinthe Klosé
1841	<i>Concerto</i>	Hyacinthe Klosé
1842	„Air varié“	Hyacinthe Klosé
1843	„Air varié“	Hyacinthe Klosé
1844	Solo klarnetui Nr. 3, op. 13, G-dur	Hyacinthe Klosé
1845	„Air varié“ Nr. 4, op. 12, F-dur	Hyacinthe Klosé
1846	Solo Nr. 5, op. 15, F-dur	Hyacinthe Klosé
1847	„Solo Bolero“	Hyacinthe Klosé
1848	„Air varié“ Nr. 3, op. 11, B-dur	Hyacinthe Klosé
1849	„Air varié“	Hyacinthe Klosé
1850	Solo Nr. 1, op. 9, G-dur	Hyacinthe Klosé
1851	Solo Nr. 7, op. 17, C-dur	Hyacinthe Klosé
1852	Solo Nr. 5, op. 15, F-dur	Hyacinthe Klosé
1853	Solo Nr. 8, op. 19, B-dur	Hyacinthe Klosé
1854	Solo Nr. 9, op. 25, F-dur	Hyacinthe Klosé
1855	Solo Nr. 4, op. 14, g-moll	Hyacinthe Klosé
1856	Solo Nr. 6, op. 16, d-moll	Hyacinthe Klosé
1857	Solo Nr. 9, op. 25, F-dur	Hyacinthe Klosé
1858	Solo Nr. 8, op. 19, B-dur	Hyacinthe Klosé
1859	Fragmentas iš Solo Nr. 5	Hyacinthe Klosé
1860	Solo Nr. 10, op. 27, G-dur	Hyacinthe Klosé
1861	Solo Nr. 9, op. 25, F-dur	Hyacinthe Klosé
1862	Solo Nr. 11, op. 28, C-dur	Hyacinthe Klosé
1863	Solo Nr. 10, op. 27, G-dur	Hyacinthe Klosé
1864	Solo Nr. 12, F-dur	Hyacinthe Klosé
1865	Solo Nr. 9, op. 25, F-dur	Hyacinthe Klosé
1866	Solo Nr. 11, op. 28, C-dur	Hyacinthe Klosé
1867	Solo Nr. 6, op. 16, d-moll	Hyacinthe Klosé
1868	„Air varié“ Nr. 5, op. 15, F-dur	Hyacinthe Klosé

Adolphe Leroy		
1869	Solo Nr. 1, g-moll	Frédéric Berr
1870	Solo Nr. 2, C-dur	Hyacinthe Klosé
1872	„Air varié“ Nr. 4, op. 12, F-dur	Hyacinthe Klosé
1873	Solo Nr. 1, g-moll	Frédéric Berr
1874	Solo klarnetui Nr. 3, op. 13, G-dur	Hyacinthe Klosé
1875	Solo Nr. 11, op. 28, C-dur	Hyacinthe Klosé
1876	Solo Nr. 11, op. 28, C-dur	Hyacinthe Klosé
Cyrille Rose		
1877	<i>Concertino</i> , op. 26, Es-dur	C. M. von Weber (1786–1826)
1878	Koncertas Nr. 1, op. 73, f-moll, I d.	C. M. von Weber
1879	Koncertas Nr. 2, op. 74, Es-dur, I d.	C. M. von Weber
1880	Koncertas Nr. 2, op. 74, Es-dur, I d.	C. M. von Weber
1881	„Polonaise“	Hyacinthe Klosé
1882	Solo B-dur	Jules Demerssemann (1833–1866)
1883	„Fantaisie et Rondo“, op. 34	C. M. von Weber–C. Rose
1884	Koncertas Nr. 2, op. 57, Es-dur (fragmentai)	Louis Spohr (1784–1859)
1885	Solo Nr. 9, op. 25, F-dur	Hyacinthe Klosé
1886	Koncertas Nr. 1, op. 73, f-moll, I d.	C. M. von Weber
1887	<i>Concertino</i> , op. 26, Es-dur	C. M. von Weber
1888	Koncertas Nr. 2, op. 74, Es-dur, II, III d.	C. M. von Weber
1889	Koncertas Nr. 2, op. 57, Es-dur (fragmentai)	Louis Spohr
1890	„Fantaisie et Rondo“, op. 34	C. M. von Weber–C. Rose
1891	Koncertas Nr. 2, op. 74, Es-dur, I d.	C. M. von Weber
1892	Solo Nr. 10, op. 27, G-dur	Hyacinthe Klosé
1893	Koncertas Nr. 1, op. 73, f-moll, I d.	C. M. von Weber
1894	Koncertas Nr. 2, op. 74, Es-dur, I d.	C. M. von Weber
1895	Solo Nr. 11, op. 28, C-dur	Hyacinthe Klosé
1896	<i>Concertino</i> , op. 26, Es-dur	C. M. von Weber

PRIEDAS NR. 2. Paryžiaus konservatorijos užsakymu sukurtų *solo de concours* sąrašas (1897–1987) chronologine tvarka su leidyklų pavadinimais ir leidyklų nurodytais sudėtingumo lygmenimis

Metai	Kompozitorius	Kūrinys	Leidykla	Sudėtin- gumo lygmuo ²
1897	Georges Marty (1860–1908)	„Premiere Fantaisie“	Paris: Leduc	5
1898	Charles Widor (1844–1937)	„Introduction et Rondo“	Paris: Heugel	8
1899 ³	André Messager (1833–1929)	<i>Solo de Concours</i>	Paris: Leduc	7
Charles Turban⁴				
1900	Augusta Holmes (1957–1903)	„Fantaisie“	Paris: Leduc	6
1901 ⁵	Henri Rabaud (1873–1949)	<i>Solo de Concours</i>	Paris: Leduc	6
1902	Jules Mouguet (1867–1946)	<i>Solo de Concours</i>	Paris: Leduc	5–6
1903 ⁶	Reynaldo Hahn (1874–1947)	„Sarabande et Theme Varie“	Paris: Heugel	6
1904	Arthur Coquard (1846–1910)	„Melodie et Scherzetto“	Paris: Leduc	5
Prosper Mimart				
1905 ⁷	Charles Lefébvre (1843–1917)	„Fantaisie-Caprice“	Paris: Leduc	5
1906	Paul Veronge de La Nux (1853–1928)	„Morceau de Concours“	Paris: Enoch	5
1907	Žr. 1899 m.			
1908	Žr. 1901 m.			
1909	Amédée Reuchsel (1875–1931)	„Fantaisie Appassionata“	Paris: Lemoine	6
1910	Claude Debussy (1862–1918)	„Premiere Rhapsodie“	Paris: Durand	8
1911 ⁸	Philippe Gaubert (1879–1941)	„Fantaisie“	Paris: Heugel	7–8
1912 ⁹	Henri Büsser (1872–1973)	„Pastorale“	Paris: Leduc	6
1913 ¹⁰	Max d'Ollone (1875–1959)	„Fantasie Orientale“	Paris: Leduc	6
1914	J. G. Pennequin (1864–1914)	„Cantilene et Dance“	Paris: Evette et Schaeffer	6
1915	Žr. 1901 m.			
1916	Žr. 1905 m.			
1917	Žr. 1905 m.			
1918	Žr. 1899 m.			
August Perier				
1919	Žr. 1912 m.			
1920	Žr. 1903 m.			
1921	Marc Delmas (1885–1931)	„Fantaisie Italienne“	Paris: Andrieu Freres	6
1922	C. M. von Weber–C. Rose	„Recit et Polonaise“	Paris: Billaudot	7–8
1923	Gabriel Grovlez (1879–1944)	„Lamento et Tarentelle“	Paris: Leduc	6–7
1924	Henri Büsser (1872–1973)	„Cantegril“	Paris: Leduc	8
1925	Žr. 1901 m.			
1926	Žr. 1913 m.			
1927	Raoul Laparra (1876–1943)	„Prelude Valse et Irish Reel“	Paris: Leduc	6
1928	Armand Bournonville (1890–1957)	„Fantaisie-Impromptu“	Paris: Billaudot	7

1929	Žr. 1899 m.			
1930	Jules Marie Laure Maugue (1869–?)	„Bucolique“	Paris: Billaudot	7
1931	Paul Pierne (1874–1952)	„Andante-Scherzo“	Paris: Billaudot	7
1932	Marcel Gennaro (1888–?)	„Andante et Scherzo“	Paris: Louis Jacquot	7
1933	Stan Golestan (1875–1956)	„Eglogue“	Paris: Salabert	6
1934	Henri Busser (1872–1973)	„Aragon“	Paris: Leduc	6
1935	Maurice le Boucher (1882–1964)	„Ballade en Re Mineur“	Paris: Billaudot	7
1936	Jules Mazellier (1879–1959)	„Fantaisie-Ballet“	Paris: Leduc	7
1937	Henri Rabaud (1873–1949)	<i>Solo de Concours</i>	Paris: Leduc	
1938	André Bloch (1873–1960)	„Denneriana“	Paris: Edition Gras	7
1939	Joseph-Eduard Barat (1882–1963)	<i>Solo de Concours</i>	Paris: Leduc	7
1940	Paul Pierne (1874–1952)	„Andante-Scherzo“	Paris: Billaudot	7
1941	Žr. 1913 m.			
1942	Žr. 1911 m.			
1943	Marcel Dautremer (1906–1978)	„Recit et Impromptu“	Paris: Leduc	7
1944	Gaston Litaize (1909–1991)	„Recitativ et Theme Varie“	Paris: Leduc	7
1945	Henri Martelli (1895–1980)	„Preambule“	Paris: Billaudot	8
1946	Ramond Gallois-Montbrun (1918–1994)	„Concertstuck“	Paris: Leduc	8
1947	Marcel Mirouze (1906–1957)	„Humoresque“	Paris: Leduc	7
Ullyse Delécluse				
1948	Joseph Jongen (1873–1953)	„Recitativo et Airs de Ballet“	Brussels: Gervan Edition	8
1949	Eugene Bozza (1905–1991)	„Bucolique“	Paris: Leduc	7
1950 ¹¹	Jeanine Rueff (1922–1999)	<i>Concertino</i>	Paris: Leduc	8
1951	Georges Hugon (1904–1980)	„Scherzo“	Paris: Billaudot	7
1952	Pierre Revel (1901–1984)	„Fantaisie“	Paris: Leduc	8
1953	Henri Tomasi (1901–1971)	<i>Concerto</i>	Paris: Leduc	8
1954	Alain Bernaud (g. 1932)	„Concerto Lyrique“	Paris: Leduc	8
1955	Jules Semler-Collery (1902–1988)	„Fantaisie et Danse en Forme de Gigue“	Paris: Leduc	8
1956	Darius Milhaud (1892–1974)	„Duo Concertant“	Paris: Heugel	7
1957	Desire Dondeyne (1921–2015)	<i>Concertino</i>	Paris: Leduc	7
1958	Victor Serventi (1907–2000)	<i>Variations</i>	Paris: Leduc	7–8
1959	Žr. 1950 m.			
1960	Rene Bernier (1905–1984)	„Reverdis“	Paris: Leduc	8
1961	Jean Hubeau (1917–1992)	„Air Tendre et Varie“	Paris: Durand	7
1962	Rene Challan (1910–1978)	„Pièce de Concours“	Paris: Choudens	6
1963	Pierre Sancan (1916–2008)	<i>Sonatine</i>	Paris: Durand	8
1964	Claude Pascal (g. 1921)	„Trois Légendes“	Paris: Durand	7–8
1965	Marcel Mihalovici (1898–1985)	„Dialogues“	Paris: Heugel	9

1966	Henri Tomasi (1901–1971)	<i>Concerto</i>	Paris: Leduc	7
1967	Tony Aubin (1907–1981)	„Divertimento Dell’Incertezza“	Paris: Leduc	7
1968	Ida Gotkovsky (g. 1933)	<i>Concerto</i> (Finale)	Paris: Transatlantiques	8–9
1969	Desire Dondeyne (1921–2015)	„Triptyque“	Paris: Transatlantiques	8
1970	Alain Bernaud (g. 1932)	„Phantasmes“	Paris: Rideau Rouge	8
1971	Claude Arrieu (1903–1990)	<i>Capriccio</i>	Paris: Amphion	8
1972	Christian Manen (g. 1934)	„Quatre Paysages Italiens“	Paris: Choudens	8
1973	Michel Merlet (g. 1939)	„Diptyque“	Paris: Leduc	8
1974	Jean Françaix (1912–1997)	„Tema con Variazioni“	Paris: Eschig	8–9
1975	Marcel Bitsch (1921–2011)	„Bagatelle“	Paris: Leduc	7
1976	Janine Rueff (1922–1999)	<i>Variazioni</i>	Paris: Leduc	7–8
1977	Pierre Max Dubois (1930–1995)	„Coincidence“	Paris: Leduc	8
Guy Deplus				
1978	Alain Margoni (g. 1934)	„Variations et Hommage“	Paris: Editions Francaises de Musique-Cerda	8
1979	Jean Aubain (g. 1928)	„Pastorale et Scherzo“	Paris: Amphion	8
1980	Jean-Paul Holstein (g. 1939)	„Set Figures Magiques“	Paris: Eschig	8
1981	Jean-Louis Martinet (1912–2010)	„Piece“	Paris: Billaudot	
1982	Pierre Petit (1922–2000)	„Bavardages“	Paris: Leduc	8
1983	Jacques Charpentier (g. 1933)	<i>Concerto</i> Nr. 10 (pirma dalis)	Paris: Leduc	
1984	Jean-Paul Rieunier (1933–1992)	„Distances“	Paris: Salabert	
1987 ¹²	Antoine Tisné (1932–1998)	„Horizons“ (klarnetui ir altui)		

Priedų nuorodos

- 1 Nėra išlikusių duomenų, kurie konkursiniai kūriniai buvo rengiami Paryžiaus konservatorijos egzaminams 1795–1823 ir 1825–1835 metais.
- 2 Daugumai kūrinių leidyklos taikė sudėtingumo lygmenų klasifikaciją nuo 1 iki 9 (1, 2, 3 – lengvas; 4, 5, 6 – vidutiniškai sudėtingas; 7, 8, 9 – sudėtingas, labai sudėtingas).
- 3 André Messager (1833–1929), *Solo de Concours*, atrinktas konkursui 1907, 1918 ir 1929 m.
- 4 Ir toliau klasifikuojama chronologiškai nuo pirmų klarnetininko profesoriaus kadencijos metų.
- 5 Henri Rabaud (1873–1949), *Solo de Concours*, atrinktas konkursui 1908, 1915, 1925 ir 1937 m.
- 6 Reynaldo Hahn (1874–1947), „Sarabande et Theme Varie“, atrinktas konkursui 1920 m.
- 7 Charles Lefébvre (1843–1917), „Fantaisie-Caprice“, atrinktas konkursui 1915 ir 1916 m.
- 8 Philippe Gaubert (1879–1941), „Fantaisie“, atrinktas konkursui 1942 m.
- 9 Henri Büsser (1872–1973), „Pastorale“, atrinktas konkursui 1919 m.
- 10 Max d’Ollone (1875–1959), „Fantasie Orientale“, atrinktas konkursui 1926 ir 1941 m.
- 11 Jeanine Rueff (1922–1999), *Concertino*, atrinktas konkursui 1959 m.
- 12 Tradicija sukurti kūrinių specialiai konkursui tęsėsi iki 1984 metų. 1985 m. buvo pasirinktas K. Stockhauseno (1928–2007) „In Freundschaft“ (1977), o 1986 m. – G. Finzi (g. 1945) „Paroxysme“ klarnetui solo (1978). A. Tisné (1932–1998) „Horizons“ klarnetui ir altui buvo sukurtas 1985 m.

The French clarinet school: aesthetics, style and repertoire

SUMMARY. The French clarinet school is closely related to music teaching institutions in which the culture of interpretation and the most important principles of the instrument's pedagogy took shape. In this regard, the Paris Conservatory, which has been upholding its traditions for more than two centuries and is the most important music teaching institution in this field in France, holds a special place. Distinctive teaching methods, playing techniques, traditions of instrument design improvement, aesthetics of sound and repertoire development, which may be considered the standard and the typical example of the French clarinet school, were developed at the Paris Conservatory. For this reason the Paris Conservatory clarinet class was chosen as the most prominent and typical phenomenon, with the additional aim of examining its origins, development features and specifics. Since 1897, the literature for clarinet and piano has undergone a development of forms and styles by skilled musicians, working in close contact with fine clarinetists. The composers commissioned to write the *solo de concours* – first influenced by 19th-century romantic opera and then 19th-century trends of impressionism, bitonalism, neoclassicism and atonalism, have produced an interesting and varied evolution of creativeness in an important body of solo clarinet literature.

KEYWORDS:
French clarinet school,
solo de concours.